

1. Sommerkoncert 2022

tirsdag d. 28. juni 2022 kl. 19:30

Gratis adgang

Koncertprogram

Cesár Franck: Pastorale (Opus 19)
(1822-1890)

Jean-Adam Guillain: Suite du premier ton:
(c. 1680 – efter 1739) Plein Jeu
Trio
Duo
Basse de Trompette
Récit
Dialogue
Petit Plein Jeu

Cesár Franck: Prélude, Fugue et Variation (opus 18)

Dietrich Buxtehude: Praeludium og fuga i g-mol (BuxWV 150)
(ca. 1637-1707)

Johann Sebastian Bach: Fuga i g-mol (den lille) (BWV 578)
(1685-1750)

Cesár Franck: Choral nr. III i a-mol (FWV 40)

Ved orglet: kirkens organist Mikael Ustrup

Kommende koncerter:

2. sommerkoncert tirsdag d. 12. juli kl. 19:30 ved Poul Skjølstrup Larsen fra Løgumkloster kirke
3. sommerkoncert tirsdag d. 26. juli kl. 19:30 ved Heinrich Christensen fra Boston
4. sommerkoncert tirsdag d. 9. august kl. 19:30 med orgelduoen Mathiesen & Astner
- sidste sommerkoncert tirsdag d. 23. august kl. 19:30 med Henrik Skærbæk Jespersen, Haderslev

3 halv-times koncerter i forbindelse Political Festival of Europe

- torsdag d. 25. aug. kl. 15:00 & kl. 16:00 Renaissancemusik fra Italien (ensemblekoncert)
fredag d. 26. aug. kl. 15:00 & kl. 16:00 Fransk og tysk barokmusik (orgelkoncert)
lørdag d. 27. aug. kl. 15:00 & kl. 16:00 Skandinavisk romantisk kormusik (korkoncert)

Hold dig orienteret om musikken i kirken på musik.mariagerkirke.dk

Programnoter.

Vittigheden lyder, at organister bliver organister, fordi de så kan tilbringe et helt arbejdsliv gemt bag en bunke piber; ingen ved hvem de er - hvad de laver, og hvad de hedder. De hælder bare mærkelig lyd ud i nakken på folk.

De lever deres anonyme quasimodo-liv højt oppe under tagspærerne, og en dag går de på pension, uden at nogen ænser det. Sådan kunne jeg måske lidt godt tænke mig, at det var i dag, men der er en del grunde til, at det ikke lige kan være sådan.

Dels valgte vi for mange år siden, at orglet skulle være et synligt instrument, og at man skulle kunne se, at der sad et menneske og spillede - dels har jeg såvel 40 års organistjubilæum (40,5) - 25 års jubilæum som ansat ved denne skønne kirke (egentlig 26,3), og oven i hatten er det min fødselsdag.

Derudover har en lumsk idé om, at en eller anden vil sige et par bevingede ord - og i disse situationer vil jeg egentlig helst gemme mig bag nogle piber og drikke en koncertøl i ubemærkethed kl. 20:30, men det må blive et farvel til anonymiteten i dag.

Jeg havde måske troet, nu da det er 200 året for Cesár Francks fødsel, at sommerens øvrige koncerterende organister ville spille de mest oplagte værker af Cesár Franck, og jeg så skulle "lukke hullerne" med nogle af de mindre oplagte værker, men ingen andre spiller Franck, så jeg blev "førstevælger" og det er godt for mig, for Cesár Francks musik er fremragende og iørefaldende. Godt nok er Cesár Franck franskmand (det er han nu ikke - han er Belgier, men regnes som en af de største franske orgelkomponister), og godt nok er orglet i Mariager kirke fransk (det er det ikke helt; orgelbyggeren regner det selv for tysk), og derudover er orglet stilistisk temmelig langt fra et oplagt Cesár Franck-orgel, men så må man så sno sig lidt og få det bedste ud af de forhåndenværende midler. Det er ved denne koncert blevet til tre af Cesár Francks "mindre værker" for orgel.

Der lægges ud med **pastorale opus 19**.

En pastorale er en hyrdesang, og hyrder sidder - i min forestillingsverden - ude i den tågede natur og spiller svagt og smukt på små blæserinstrumenter med bibelske navne. Stykket er tredelt: først lidt hyrdetåge - så et lidt mere oprørsk midterstykke spillet på orglets trompet, inden stykket til sidst vender tilbage til hyrdetågen - nu med tågehorn.

(I nutidens verden kører hyrder vist på motorcykel, men det tager jo uægteligt lidt af det æstetiske ud af billedsproget).

Et par hundrede år bagud i musikhistorien finder vi Jean-Adam Guillain, der er en fransk barokkomponist (og vi fortsætter nationalitetsroderiet, for han er tysker). Han har skrevet en række **suiter**, som på fransk vis bringer tilhøreren gennem den franske barokmusiks klanglige ABC.

Hvad kalder man et stykke musik, hvis ikke komponisten har givet det en titel?

Tja - fransk barokmusik får på snedig vis titel efter den klang, komponisten har forestillet sig for værket.

Plein Jeu skal spilles på orglets grundstemmer og mixturer og bliver dermed kraftigt og majestætisk.

En **trio** har i sagens natur tre stemmer (to i højre og en i venstre). En **duo** bliver endnu simplere: en i hver hånd.

Selv med beskedne franskkundskaber er det ikke svært at oversætte **Basse de Trompette** til "med trompeten i bassen", og det skulle meget gerne tydeligt fremgå af klangbilledet.

Recit er på franske orgler tredje manual, så solostemmen spilles på tredje manual inden **dialoguen**, som er et kraftigt festfyrværkeri af samtlige orglets trompeter, og hvad der eller ligger i værktøjskassen af fransk larm.

Der afsluttes med en lille **Plein Jeu** sats.

Om **Prelude, fugue et variation** er der bare at sige: nyd det. Det er ganske enkelt et af de mest indtagende temaer, der nogensinde er skrevet.

Jeg har valgt at spille **Buxtehudes prælude og fuga i g-mol**, fordi det var det første stykke musik jeg nogensinde hørte spillet på et Aubertin-orgel, og jeg var temmelig lamslået over klangen. Så 25 år efter at jeg hørte det, har jeg fået det lært, så I også kan høre det. Der er smæk for entreen i den sidste afsluttende meget rytmiske fuga.

Hvor Buxtehudes musik er forskellige afvekslende afsnit sat sammen, er **Bachs fugaer** monotematiske. Et ret langt fugatema gennemsyrrer stykket, og hver eneste gang temaet spilles, fremføres samtidig dets modtema - kontrapunktet.

Man skulle tro, at det blev ensformigt og akademisk, men denne lille perle flyder afsted i godt g-mol-humør.

Koncertens sidste stykke er Francks **choral i a-mol**. I protestantisk forståelse er en koral en salmemelodi, men Franck bruger titlen helt anderledes. Nok er der en melodi, der optræder et stykke inde i værket på en sjov klang med tremulant, men melodien har ingen tekst og ingen reference til noget kirkeligt. Efter et smukt lyrisk mellemspill vander choralen tilbage for fuld drøn. Det er musik for musikkens skyld.

Nu når jeg har gjort mig ulejligheden med at øve på musikken, skrive og trykke mere eller mindre muntre programnoter, må jeg heller krybe ud i den virkelige verden fra mit organistiske flyverskjul og med synlig oprejst pande (eller ryg) spille for jer. Uden nogen der lytter til musikken, var der hverken grund til at komponere den eller fremføre den.

Tak for at I kom og lyttede.

Programnoter Mikael Ustrup

PS: Jeg læser gerne forord i bøger og kan se, at man gerne må takke betydningsfulde personer, så det vil jeg i dagens anledning gøre ved at tilegne denne koncert til mine forældre, som jo er grunden til at jeg er til, og som har fulgt og støttet mig igennem hele mit liv og arbejdsliv.

Også en tak til Vagn Christoffersen som gang på gang hjælper med at stemme orglet og ikke mindst til min kone, som troligt hopper rundt på pulpituret og trækker og skubber registre ind og ud og bladrer, mens quasimodoen bare skal spille noderne.